

Budapest, 1943. december hó 20.

titkára.

Méltóságos Uram !

A mai napon jelent meg a Budapesti Közlönyben magántanári képesitésem megerősítése. Örömmel ragadom meg ezt az alkalmat annak kimondására, amit a hétköznapokon is átérzek, hogy nem csak ezt az eredményt, hanem mindent, amit tudományos téren vagy a pénzügyminiszteriumban elértem, Professzor Urnak köszönhetek. Még a családi boldogságot is jelentékeny részben, mert Professzor Ur tette lehetővé annakidején, hogy önálló existenciát alapíthassak. Szüleim és Feleségem mellett senkinek sem köszönhetek annyit, mint Professzor Urnak. Ha jóindulatának csak külső megnyilvánulásait veszem is sorra és csak a kimagaslóbbakról emlékszem meg, jótéteményeinek egész soráért mondhatok mélyen átérzett köszönetet. Az Intézetben való alkalmazásom, pénzügyi fogalmazó gyakornokká történt kineveztetésem, összes tanulmányaim kiadása, belföldi és külföldi ösztöndíjam, németországi tanulmányutam, a pénzügyminiszteriumi atmoszféra kialakítása és most a habilitációm mind csak egy-egy állomása annak a ki nem érdemelhető és meg nem szűnő gondoskodásnak, amellyel

./.

Professzor Ur az élet minden terén utamat egyengette, tudományos fejlődésemet lehetővé tette és irányította. Mindezért szavakkal ki nem fejezhető hálát és ragaszkodást érzek Professzor Ur iránt s inkább mondanék le bármiről, amit az élet eddig nyújtott vagy esetleg még tartogat, sem mint ezzel ellentétbe kerüljek.

A multa való visszatekintés gondolataimat a jövőre is irányítja, annál is inkább, mert az utóbbi időben ez ismételten szóba került. Ne méltóztassék szerénytelenségnek venni, ha meg vagyok győződve róla, hogy nem általában a tudománynak, hanem a Magyar-iskolának vagyok és leszek szerény tehetségemhez képest egyik munkása. Ezt azért merem megállapítani, mert nemcsak az elhívés pórázán csüngve, hanem saját utamon járva, mindenfelé objektív kapacitálhatósággal tekintve tettem magamévá azokat a tudományos igazságokat, amiket annakidején - első hallásra - csak elhittem. Az a munka, amin most három éve dolgozom, meggyőződésem szerint minden eddigi munkámnál inkább ebbe az irányba mutat. Rám ugyanis Professzor Ur annyi meglátása közül legjobban a XIX. és a XX. századi állam szembeállítását hatott, mert ebben látom egész tanításának súlypontját. Megerősített ebben az érdeklődésemben a Professzor Ur kíséretében tett németországi tanulmányut és azt követő miniszteriális tanulmányi kiküldetésem Német- és Olasz-

országba. A XX. századi államot kívánom megismerni német, olasz, angolszász és végül leendő magyar változatában. Ezt azonban csak úgy tudom megérteni, ha szembeállítom a XIX. századi állammal. Minthogy minden energiát igyekeztem mindig egyentlen pontra koncentrálni, talán úgy tűnt, mintha önmagáért foglalkoztam volna annyit a mult télen a "klasszikus" német jogtudománnyal. Valójában egy pillanatig sem volt ez a szándékom. A mult tanévben a szükségesnek érzett mértékig kimerítettem ezt a XIX. századi német irodalmat s ma már épen olyan kevésbé kívánnék foglalkozni vele, mint korábbi, már lezárt munkáimmal. Viszont a XIX. századi német államot, azt hiszem, ennek az iskolának a tanításában kellett keresnem, mert ez a jellemző megnyilvánulása, épen úgy, mint a tegnap francia államáé a service public iskolája volt. A weimari birodalom, amin most dolgozom, már XX. századi állam, olyan fejlődési fok, amelyet mi még nem értünk el. Ezért különösen tanulmányos.

Ettől a munkámtól várom a most engem mindennél jobban érdeklő ama kérdés megoldását, hogy mi az egész, egységében tekintett exekutiva helye a XX. század államában. A rendeleti jogkör csak illusztráció az egész exekutiva szerepének és viszonylagos súlyának érzékeltetésére.

Ami a módszert illeti, ebben a témakörben talán nem is lehet mást üzeni, mint könyvtudományt. El tudom azonban képzelni magam úgy is, amint valamely saját praxisomból ismert gyakorlati közigazgatási területen egy parciális közigazgatástani kérdés konkrét megoldásán dolgozom. Például: a pénzügyminiszterium biztosítási főosztálya ügykörének racionalizálása. Alig hiszem azonban, hogy ennek publikálása lehetséges volna, sőt, attól félek, még a vele való foglalkozás is könnyen ferde helyzetbe hozhatna. Mégis úgy érzem, hogy a racionalizálás tárgyköréhez, ami nagyon érdekel, feltétlenül ilyen módszerrel nyulnék hozzá.

A mostani témám befejezése utáni munkára vonatkozóan még nincs határozott elképzelésem. Az amerikai irodalom megismerésére, a racionalizálásra és a testületi önkormányzatok kérdésére már gondoltam. Mint eddig is, most is olyan tárgykört szeretnék választani, ami egészen távol fekszik eddigi ismereteimtől s ezért a legtöbb tanulsággal jár. Szeretnék azonban a tárgyválasztásra Professzor Urtól irányítást kérni.

Ha jónak méltóztatik látni, habozás nélkül és készséggel abba is hagyhatom a rendeleti témát, pillanatnyilag azonban nem érezném át, hogy bármilyen szempontból nyernék vele. Rájöttem azonban már arra, hogy a

